

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 30. mája 2013*

„Smernica 93/13/EHS — Nekalé podmienky uvedené v spotrebiteľských zmluvách — Nájomná zmluva uzatvorená medzi prenajímateľom vykonávajúcim prenájímanie ako podnikateľskú činnosť a súkromným nájomcom — Preskúmanie nekalej povahy zmluvnej podmienky vnútroštátnym súdom ex offo — Zmluvná pokuta — Zrušenie ustanovenia“

Vo veci C-488/11,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Gerechtshof te Amsterdam (Holandsko) z 13. septembra 2011 a doručený Súdnemu dvoru 23. septembra 2011, ktorý súvisí s konaním:

Dirk Frederik Asbeek Brusse,

Katarina de Man Garabito

proti

Jahani BV,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory A. Tizzano, sudcovia M. Ilešič, E. Levits, M. Safjan a M. Berger (spravodajkyňa),

generálny advokát: P. Mengozzi,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— maďarská vláda, v zastúpení: M. Fehér a K. Szíjjártó, splnomocnení zástupcovia,

— Európska komisia, v zastúpení: M. van Beek a M. Owsiany-Hornung, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: holandčina.

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288, ďalej len „smernica“), najmä jej článku 6 ods. 1.
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pánom Asbeekom Brusseom a pani de Manovou Garabitovou na jednej strane a Jahani BV (ďalej len „Jahani“) na druhej strane, ktorého predmetom je zaplatenie nedoplatkov nájomného, zmluvných úrokov a pokút dlžných na základe zmluvy o prenájme bytu tými, ktorí sú uvedení ako prví.

Právny rámec

Právo únie

- 3 Deviate a desiate odôvodnenie smernice znie takto:
„... nadobúdatelia tovaru a služieb by mali byť chránení proti zneužitiu právomocí zo strany predajcu alebo dodávateľa, najmä proti jednostranným štandardným zmluvám a nekalému popretiu ich základných práv v zmluvách;
... účinnejšia ochrana spotrebiteľa sa môže dosiahnuť prijatím jednotných právnych pravidiel v záležitostiach nekalých podmienok; ... tieto pravidlá by mali platiť na všetky zmluvy uzatvorené medzi predajcami alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi; ... medzi iným, zmluvy týkajúce sa zamestnania, zmluvy týkajúce sa nástupníckych práv, zmluvy týkajúce sa rodinného práva a zmluvy týkajúce sa dohôd o včlenení a organizácii spoločností alebo partnerstve sa musia vylúčiť z rozsahu platnosti tejto smernice“.
- 4 Článok 1 smernice upravuje:
„1. Účelom tejto smernice je aproximovať zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia členských štátov, ktoré sa týkajú nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom.
2. Zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia, ... nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice.“
- 5 Článok 2 smernice definuje pojmy „spotrebiteľ“ a „predajca alebo dodávateľ“ takto:
„Na účely tejto smernice:
...
b) „spotrebiteľ“ znamená akúkoľvek fyzickú osobu, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom, nevzťahujúcim sa k jeho obchodom, podnikaniu alebo povolaniu;
c) „predajca alebo dodávateľ“ znamená akúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom vzťahujúcim sa k jeho obchodom, podnikaniu alebo povolaniu bez ohľadu na to či má verejnú alebo súkromnú formu vlastníctva.“

6 Článok 3 smernice definuje nekalú podmienku takto:

„1. Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.

...

3. Príloha obsahuje indikatívny a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré sa môžu považovať za nekalé.“

7 Pokiaľ ide o účinky spojené s konštatovaním nekalej povahy podmienky článok 6 ods. 1 smernice stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

8 Podľa článku 7 ods. 1 smernice „členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov“.

9 Príloha smernice vymenúva podmienky uvedené v článku 3 ods. 3 tejto smernice. Medzi týmito podmienkami sú:

„1. [Podmienky], ktorých zmyslom alebo účinkom je:

...

e) požadovať od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako náhradu;

...“

Vnútroštátne právo

10 Smernica sa v Holandsku prebrala prostredníctvom úpravy všeobecných obchodných podmienok, ktorú obsahujú články 6:231 až 6:247 občianskeho zákonníka (Burgerlijk Wetboek, ďalej len „BW“).

11 Článok 6:233 ods.1 písm. a) BW upravuje:

„Ustanovenie uvedené vo všeobecných obchodných podmienkach je napadnuteľné:

a) pokiaľ s ohľadom na druh a ďalší obsah zmluvy, na spôsob, akým boli obchodné podmienky uzatvorené, na zjavné záujmy strán, ktoré možno vzájomne uznať, ako aj na ostatné okolnosti prípadu, neprimerane znevýhodňuje druhú zmluvnú stranu.“

12 Podľa článku 3:40 BW je akt, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi, verejným poriadkom alebo kogentným zákonným ustanovením, neplatný. Ak však ide o porušenie ustanovenia, ktoré slúži výlučne na ochranu jednej zo strán viacstranného aktu, jedná sa iba o možnosť napadnutia aktu, pokiaľ z účelu dotknutého ustanovenia nevyplýva niečo iné.

- 13 Pokiaľ ide o zmluvné pokuty článok 6:94 ods. 1 BW upravuje, že súd je oprávnený na žiadosť dlžníka znížiť dohodnutú zmluvnú pokutu, ak je to nepochybne v záujme spravodlivosti.
- 14 Okrem toho vyplýva zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, že v odvolacom konaní môže príslušný súd rozhodnúť iba o žalobných dôvodoch uplatnených v prvých návrhoch predložených účastníkmi v odvolacom konaní. Odvolací súd však musí z úradnej moci uplatniť relevantné ustanovenia verejného poriadku, aj keď sa ich účastníci konania nedovolávajú.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 15 V roku 2007 Jahani, spoločnosť vykonávajúca podnikateľskú činnosť v oblasti prenájmu bytov, prenajala pánovi Asbeekovi Brusseovi a pani de Manovej Garabitovej na súkromné účely bytový priestor v Alkmaare (Holandsko).
- 16 Nájomná zmluva bola na tento účel uzatvorená na základe všeobecných podmienok stanovených profesijným združením pre nehnuteľnosti, Raad voor Onroerende Zaken (Rada pre otázky týkajúce sa nehnuteľností).
- 17 Všeobecné podmienky obsahovali najmä zmluvnú pokutu, ktorá znie takto:

„20.1

Nájomca je už v omeškaní uplynutím určitej lehoty.

20.2 V každom prípade omeškania so včasným a úplným zaplatením peňažnej sumy dlhuje nájomca mesačne úroky vo výške 1 % dlhovanej sumy odo dňa splatnosti až do dňa úplného vyrovnania sumy.

...

20.6 Ak nájomca nesplní povinnosť, ktorá mu vyplýva z tejto nájomnej zmluvy, vrátane príslušných všeobecných nájomných podmienok, alebo ak túto povinnosť poruší, dlhuje prenajímateľovi, bez ohľadu na svoj záväzok splniť túto povinnosť a bez ohľadu na ostatné nároky na náhradu škody alebo iné nároky prenajímateľa, za každý deň zmluvnú pokutu vo výške 25 eur, ktorá je splatná okamžite...“

- 18 Nájomné, pôvodne stanovené v nájomnej zmluve vo výške 875 eur mesačne, dosahovalo na základe indexácie stanovenej touto zmluvou od 1. júla 2008 sumu 894,25 eura mesačne. Pán Asbeek Brusse a pani de Manová Garabitová nezaplatili sumu zodpovedajúcu tomuto zvýšeniu nájomného. Za február 2009 zaplatili čiastku 190 eur a následne prestali nájomné platiť.
- 19 V mesiaci júl 2009 podala Jahani proti nájomníkom žalobu, v ktorej navrhovala najmä zrušenie nájomnej zmluvy a zaviazanie žalobcov na zaplatenie celkovej sumy 13 897,09 eura, ktorú tvoria tieto položky:
- 5 365,50 eura dlhované nájomné,
 - 156,67 eura už vzniknuté zmluvné úroky,
 - 96,25 eura nájomné, ktoré je splatné na základe indexácie mesačného nájomného,
 - 4 525 eur zmluvná pokuta za nezaplatené nájomné,
 - 3 800 eur zmluvná pokuta za nezaplatenú indexáciu nájomného,

— 658,67 eura mimosúdne trovy.

- 20 Rechtbank Alkmaar vyhovel žalobe spoločnosti Jahani rozsudkom z 21. októbra 2009.
- 21 Pred vnútroštátnym súdom, ktorý rozhoduje o odvolaní, pán Asbeek Brusse a pani de Manová Garabitová navrhujú, aby sumy pokút boli znížené vo svetle nepomeru, ktorý existuje medzi týmito sumami a škodou utrpenou prenajímateľom.
- 22 Za týchto podmienok *Gerechthof te Amsterdam* rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa prenajímateľ bytového priestoru vykonávajúci prenajímanie ako podnikateľskú činnosť, ktorý prenajíma byt súkromnej osobe, považovať za predajcu alebo poskytovateľa služieb v zmysle smernice? Vzťahuje sa na nájomnú zmluvu medzi prenajímateľom vykonávajúcim prenajímanie ako podnikateľskú činnosť a súkromným nájomcom táto smernica?
 2. Znamená skutočnosť, že sa článok 6 smernice 93/13 považuje za normu, ktorá je rovnocenná s vnútroštátnymi predpismi, ktoré vo vnútroštátnom právnom poriadku platia ako kogentné právo, že v spore medzi súkromnými osobami predstavujú vykonávacie predpisy upravujúce nekalé ustanovenia kogentné právo, takže vnútroštátny súd je na prvom stupni, ako aj v odvolacom konaní oprávnený a povinný preskúmať *ex offico* (teda aj nad rámec námietok) zmluvné ustanovenie na základe vnútroštátnych vykonávacích predpisov a konštatovať neplatnosť tohto ustanovenia, pokiaľ dospeje k záveru, že ustanovenie má nekalú povahu?
 3. Je zlučiteľné s praktickým účinkom práva [Únie], ak vnútroštátny súd neponechá zmluvné ustanovenie, ktoré predstavuje ustanovenie nekalej povahy v zmysle smernice 93/13, bez uplatnenia, ale len v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi zníži zmluvnú pokutu v prípade, ak sa súkromná osoba odvolala na právomoc súdu znížiť túto pokutu, nie však na napadnuteľnosť toho ustanovenia?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 23 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či nájomná zmluva o bytovom priestore uzatvorená medzi prenajímateľom, ktorý koná v rámci svojej podnikateľskej činnosti a nájomcom konajúcim na súkromné účely, spadá do pôsobnosti smernice.
- 24 Článok 1 ods. 1 smernice vymedzuje jej predmet.
- 25 Medzi rôznymi jazykovými verziami tohto ustanovenia však existuje určitá odchýlka. Holandská verzia článku 1 ods. 1 smernice uvádza, že jeho účelom je aproximovať vnútroštátne zákony, ktoré sa týkajú nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených medzi „predajcom“ („verkoper“) a spotrebiteľom. Ostatné jazykové verzie uvedeného ustanovenia používajú na označenie zmluvného partnera spotrebiteľa širší pojem. Francúzska verzia článku 1 ods. 1 smernice uvádza zmluvy uzatvorené medzi „professionnel“ a spotrebiteľom. Tento širší prístup sa nachádza v španielskej („profesional“), dánskej („erhvervsdrivende“), nemeckej („Gewerbetreibender“), gréckej („επαγγελματίας“), talianskej („professionista“) a portugalskej („profissional“) verzii. Anglická verzia používa pojmy „predajca alebo dodávateľ“.

- 26 Podľa ustálenej judikatúry potreba jednotného uplatňovania, a teda výkladu aktu Únie, vylučuje, aby bol tento akt posudzovaný izolovane v jednej zo svojich verzii, ale naopak, vyžaduje, aby bol vykladaný podľa skutočnej vôle normotvorcu a ním sledovaného účelu, najmä s prihliadnutím na všetky ostatné úradné jazyky (pozri najmä rozsudky z 3. júna 2010, *Internetportal und Marketing*, C-569/08, Zb. s. I-4871, bod 35, ako aj z 9. júna 2011, *Eleftheri tileorasi a Giannikos*, C-52/10, Zb. s. I-4973, bod 23).
- 27 V tejto súvislosti treba uviesť, že pojem „verkoper“ použitý v holandskej jazykovej verzii je definovaný v článku 2 písm. c) smernice rovnako ako v iných jazykových verziách, ako označujúci „akúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá ... koná s cieľom vzťahujúcim sa k jeho obchodom, podnikaniu alebo povolaniu bez ohľadu na to či má verejnú alebo súkromnú formu vlastníctva“.
- 28 Javí sa teda, nad rámec pojmu použitého na označenie zmluvného partnera spotrebiteľa, že úmyslom zákonodarcu nebolo obmedziť pôsobnosť smernice iba na zmluvy uzatvorené medzi predajcom a spotrebiteľom.
- 29 Okrem toho treba uviesť, že žiadne ustanovenie smernice neuvádza, na aké druhy zmlúv sa smernica aplikuje. Hoci viaceré jej odôvodnenia, ako napríklad odôvodnenie 9, zdôrazňujú potrebu ochrániť nadobúdateľov tovaru a služieb proti zneužitiu právomocí zo strany predajcu alebo dodávateľa, odôvodnenie 10 smernice má širší dosah, keďže stanovuje, že jednotné právne pravidlá v záležitostiach nekalých podmienok by mali platiť na „všetky zmluvy“ uzatvorené medzi predajcami alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi, tak ako je definované v článku 2 písm. b) a c) smernice.
- 30 Smernica teda definuje zmluvy, na ktoré sa vzťahuje, odkazom na určitú vlastnosť zmluvných strán, podľa toho či konajú alebo nekonajú s cieľom vzťahujúcim sa k ich obchodom, podnikaniu alebo povolaniu.
- 31 Toto kritérium zodpovedá myšlienke, z ktorej vychádza systém ochrany zavedený smernicou, a síce, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k prístupiu na podmienky pripravené vopred predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah (pozri najmä rozsudky zo 14. júna 2012, *Banco Español de Crédito*, C-618/10, bod 39, a z 21. februára 2013, *Banif Plus Bank*, C-472/11, bod 19).
- 32 Táto ochrana je zvlášť významná v prípade zmluvy o prenájme bytového priestoru uzatvorenej medzi jednotlivcom konajúcim na súkromné účely a podnikateľom v oblasti nehnuteľností. Dôsledky nerovnosti, ktoré existujú medzi stranami, sú totiž z hospodárskeho hľadiska zhoršené skutočnosťou, že takáto zmluva sa týka základnej potreby spotrebiteľa, a síce potreby zabezpečiť si ubytovanie, a týka sa súm, ktoré pre nájomníka najčastejšie predstavujú jednu z najvýznamnejších položiek jeho rozpočtu, zatiaľ čo z právneho hľadiska ide o zmluvu, ktorá je obvykle upravená zložitou vnútroštátnou úpravou, často nedostatočne známou pre jednotlivcov.
- 33 Treba však uviesť, že v súlade s článkom 1 ods. 2 smernice zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia vnútroštátneho práva, nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice (pozri rozsudok z 21. marca 2013, *RWE Vertrieb*, C-92/11, bod 25). Je vecou vnútroštátneho súdu overiť, či je to prípad ustanovení, ktoré sú predmetom sporu v konaní vo veci samej.
- 34 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba teda na prvú otázku odpovedať tak, že smernica sa má vykladať v tom zmysle, že s výhradou ustanovení, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia vnútroštátneho práva, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, sa smernica vzťahuje na zmluvu o prenájme bytového priestoru uzatvorenú medzi prenajímateľom konajúcim v rámci podnikateľskej činnosti a nájomníkom konajúcim s cieľom nevzťahujúcim sa k jeho obchodom, podnikaniu alebo povolaniu.

O druhej otázke

- 35 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či vo svetle judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa článku 6 smernice, sa má táto vykladať v tom zmysle, že s predpismi, ktoré zabezpečujú jej prebratie do vnútroštátneho práva, sa má vo vnútroštátnom právnom poriadku zaobchádzať ako s predpismi verejného poriadku, takže vnútroštátny súd má povinnosť preskúmať *ex offico* eventuálnu nekalú povahu zmluvného ustanovenia, a prípadne ho zrušiť.
- 36 Táto otázka sa skladá z dvoch častí, prvej týkajúcej sa povinnosti vnútroštátneho súdu zistiť *ex offico* nekalú povahu zmluvnej podmienky a druhej týkajúcej sa dôsledkov, ktoré má vnútroštátny súd vyvodiť z konštatovania takejto nekalej povahy.

O povinnosti určiť *ex offico* nekalú povahu zmluvnej podmienky

- 37 Zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že prvá časť druhej otázky je spojená s tým, či vo vnútroštátnom práve existuje predpis, ktorý vnútroštátnemu súdu, ktorý rozhoduje o odvolaní, ukladá povinnosť v zásade sa pridržať žalobných dôvodov uvedených účastníkmi konania a založiť na nich svoje rozhodnutie, ktorý mu však umožňuje uplatniť *ex offico* ustanovenia týkajúce sa verejného poriadku.
- 38 Na úvod treba pripomenúť, že článok 6 ods. 1 smernice, podľa ktorého nekalé podmienky podľa ich vnútroštátneho práva nie sú záväzné pre spotrebiteľa, predstavuje kogentné ustanovenie smerujúce k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou, ktorá medzi nimi môže znovu zaviesť rovnosť (pozri najmä už citované rozsudky Banco Español de Crédito, bod 40, a Banif Plus Bank, bod 20).
- 39 S cieľom zabezpečiť úroveň ochrany, ktorú chce smernica dosiahnuť, Súdny dvor viackrát zdôraznil, že tento nerovný stav medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom môže byť kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, vonkajším vo vzťahu k samotným účastníkom zmluvy (pozri najmä rozsudky Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 41, a Banif Plus Bank, už citovaný, bod 21, ako aj tam citovanú judikatúru).
- 40 Práve preto Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátny súd, ak má na tento účel k dispozícii potrebné právne a skutkové okolnosti, má povinnosť posúdiť *ex offico* nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacu do pôsobnosti smernice a tým vyrovnať nerovnováhu, ktorá existuje medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom (pozri najmä rozsudky Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 42, a Banif Plus Bank, už citovaný, bod 22).
- 41 Úloha, ktorú v konkrétnej oblasti vnútroštátnemu súdu udeľuje právo Únie, nie je preto vymedzená len možnosťou vysloviť sa k prípadnej nekalej povahe zmluvnej podmienky, ale zahŕňa taktiež povinnosť preskúmať *ex offico* túto otázku hneď po tom, ako je súd oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel (pozri najmä rozsudky Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 43, a Banif Plus Bank, už citovaný, bod 23).
- 42 Pokiaľ ide o plnenie týchto povinností vnútroštátnym druhostupňovým súdom treba pripomenúť, že v prípade neexistencie právnej úpravy v práve Únie sú procesné podmienky opravných prostriedkov zameraných na zabezpečenie ochrany práv jednotlivcov vyplývajúcich z práva Únie vecou vnútroštátneho právneho poriadku každého členského štátu podľa zásady ich procesnej autonómie. Takéto pravidlá však nesmú byť menej priaznivé ako pravidlá upravujúce obdobné situácie vnútroštátnej povahy (zásada ekvivalencie) a nesmú viesť k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv priznaných právnym poriadkom Únie (zásada efektivity) (pozri v tomto zmysle už citované rozsudky Banco Español de Crédito, bod 46, a Banif Plus Bank, bod 26).

- 43 Pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie, na ktorú výslovne odkazuje druhá prejudiciálna otázka, treba zdôrazniť, ako sa pripomína v bode 38 tohto rozsudku, že článok 6 ods. 1 smernice predstavuje ustanovenie kogentnej povahy. Ďalej treba uviesť, že podľa judikatúry Súdneho dvora predmetná smernica ako celok predstavuje opatrenie nevyhnutné na splnenie poslania zvereného Európskej únii, a najmä na zvýšenie životnej úrovne a kvality života v celej Únii (pozri rozsudok zo 4. júna 2009, Pannon GSM, C-243/08, Zb. s. I-4713, bod 26, a Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 67).
- 44 Súdny dvor okrem toho rozhodol, že vzhľadom na povahu a význam všeobecného záujmu, na ktorom sa zakladá ochrana spotrebiteľov, ktorú smernica zabezpečuje, článok 6 uvedenej smernice musí byť považovaný za ustanovenie rovnocenné s vnútroštátnymi pravidlami, ktoré majú v rámci vnútroštátneho právneho poriadku právnu silu noriem verejného poriadku (pozri rozsudok zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, Zb. s. I-9579, bod 52, a uznesenie zo 16. novembra 2010, Pohotovosť, C-76/10, Zb. s. I-11557, bod 50). Treba vychádzať z toho, že táto kvalifikácia sa vzťahuje na všetky ustanovenia smernice, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie cieľa sledovaného uvedeným článkom 6.
- 45 Vyplýva z toho, že ak má vnútroštátny súd podľa vnútroštátnych procesných predpisov právomoc preskúmať *ex offico* platnosť právneho aktu vo svetle vnútroštátnych predpisov verejného poriadku, čo je podľa informácií uvedených v predkladacom rozhodnutí prípad odvolacieho súdu v holandskom právnom systéme, musí túto právomoc uplatniť takisto na účely posúdenia *ex offico* eventuálnej nekalej povahy zmluvnej podmienky, ktorá spadá do pôsobnosti tejto smernice, vo svetle kritérií stanovených smernicou.
- 46 Treba pripomenúť, že túto povinnosť má aj vnútroštátny súd, ktorý v rámci vnútroštátneho súdneho systému disponuje právomocou preskúmať *ex offico* rozpor takejto podmienky s vnútroštátnymi predpismi v oblasti verejného poriadku (pozri rozsudok Asturcom Telecomunicaciones, už citovaný, bod 54 a tam citovanú judikatúru).
- O dôsledkoch, ktoré má vnútroštátny súd vyvodiť z konštatovania nekalej povahy zmluvnej podmienky
- 47 Zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že druhá časť druhej otázky je spojená s tým, či vo vnútroštátnom práve existuje predpis, podľa ktorého vnútroštátny súd v zásade nemôže zrušiť nekalú podmienku, pokiaľ sa jej neplatnosti spotrebiteľ nedovoláva. Súd však môže *ex offico* zrušiť ustanovenie, ktoré je v rozpore s verejným poriadkom alebo kogentným zákonným ustanovením, ak jeho pôsobnosť takúto sankciu odôvodňuje.
- 48 Treba pripomenúť, že článok 6 ods. 1 prvá časť vety smernice vyžaduje, aby členské štáty zabezpečili, aby nekalé podmienky neboli záväzné pre spotrebiteľov „podľa podmienok stanovených ich vnútroštátnym právom“.
- 49 Súdny dvor vyložil toto ustanovenie v tom zmysle, že vnútroštátnemu súdu prináleží vyvodiť všetky dôsledky, ktoré podľa daného vnútroštátneho práva vyplývajú zo zistenia nekalej povahy dotknutej podmienky s cieľom zabezpečiť, aby ňou spotrebiteľ nebol viazaný (rozsudky Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 63, a Banif Plus Bank, už citovaný, bod 27). V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že ak vnútroštátny súd považuje zmluvnú podmienku za nekalú, zdrží sa jej uplatnenia, okrem prípadu, že to spotrebiteľ namieta (pozri v tomto zmysle rozsudok Pannon GSM, už citovaný, bod 35).
- 50 Z tejto judikatúry vyplýva, že úplná účinnosť ochrany stanovenej smernicou vyžaduje, aby vnútroštátny súd, ktorý konštatoval *ex offico* nekalú povahu podmienky, mohol vyvodiť všetky dôsledky tohto konštatovania bez toho, aby počkal, či spotrebiteľ, informovaný o svojich právach, navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená (rozsudok Banif Plus Bank, už citovaný, body 28 a 36).

- 51 Z tých istých dôvodov, ako sú uvedené v bodoch 43 a 44 tohto rozsudku, platí, že ak má vnútroštátny súd podľa vnútroštátnych procesných predpisov právomoc zrušiť *ex officio* ustanovenie, ktoré je v rozpore s verejným poriadkom alebo kogentným zákonným ustanovením, ak jeho pôsobnosť takúto sankciu odôvodňuje, čo je podľa poskytnutých informácií uvedených v predkladacom rozhodnutí prípad odvolacieho súdu v holandskom právnom systéme, musí takisto *ex officio* zrušiť zmluvnú podmienku, o ktorej vo svetle kritérií stanovených smernicou konštatoval, že má nekalú povahu.
- 52 V tomto kontexte treba pripomenúť, že zásada kontradiktórnosti však vo všeobecnosti zaväzuje vnútroštátny súd, ktorý v rámci preskúmania *ex officio* konštatoval nekalú povahu podmienky, informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel stanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy (rozsudok Banif Plus Bank, už citovaný, body 31 a 36).
- 53 Vo svetle predchádzajúcich úvah treba na druhú otázku odpovedať tak, že smernica sa má vykladať v tom zmysle, že:
- ak má vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o žalobe podanej predajcom alebo dodávateľom proti spotrebiteľovi, ktorá sa týka splnenia zmluvy, podľa vnútroštátnych procesných pravidiel právomoc preskúmať *ex officio* rozpor medzi ustanovením, ktoré je základom žaloby, a vnútroštátnymi predpismi v oblasti verejného poriadku, musí takým istým spôsobom, ak určí, že dotknuté ustanovenie spadá do pôsobnosti tejto smernice, preskúmať *ex officio* jeho eventuálnu nekalú povahu vo svetle kritérií stanovených uvedenou smernicou,
 - ak má vnútroštátny súd podľa vnútroštátnych procesných predpisov právomoc zrušiť *ex officio* ustanovenie, ktoré je v rozpore s verejným poriadkom alebo kogentným zákonným ustanovením, ak jeho pôsobnosť takúto sankciu odôvodňuje, musí v zásade potom, ako vyzval účastníkov konania, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili, zrušiť *ex officio* zmluvnú podmienku, o ktorej vo svetle kritérií upravených uvedenou smernicou konštatoval, že má nekalú povahu.

O tretej otázke

- 54 Touto otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 6 smernice môže vykladať v tom zmysle, že umožňuje vnútroštátnemu súdu, ak určí nekalú povahu zmluvnej pokuty, obmedziť sa, namiesto zrušenia uvedeného ustanovenia, na zníženie pokuty, ktorú ustanovenie určuje, ak ho na to oprávňuje vnútroštátne právo a ak to požaduje spotrebiteľ.
- 55 Úvodom treba uviesť, že príloha smernice vo svojom bode 1 písm. e) uvádza, že medzi podmienky, ktoré môžu byť vyhlásené za nekalé v zmysle článku 3 ods. 3 tejto smernice, patria tie, ktorých zmyslom alebo účinkom je požadovať od spotrebiteľa, ktorý neplní svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako náhradu. Súdny dvor v tejto súvislosti rozhodol, že hoci na základe obsahu tejto prílohy automaticky a bez ďalšieho nemožno určiť, že sporná zmluvná podmienka má nekalú povahu, predstavuje podstatný prvok, na ktorom zodpovedný súd môže založiť svoje posúdenie nekalej povahy takejto zmluvnej podmienky (rozsudok z 26. apríla 2012, Invitel, C-472/10, bod 26).
- 56 Pokiaľ ide o otázku, či sa vnútroštátny súd, ak určí nekalú povahu zmluvnej pokuty, môže obmedziť na zníženie pokuty, ktorú ustanovenie určuje, ako ho na to oprávňuje v danom prípade článok 6:94 ods. 1 BW, treba uviesť, že článok 6 ods. 1 smernice výslovne vo svojej druhej časti vety upravuje, že zmluva uzatvorená medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom je naďalej „podľa tých istých podmienok“ záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná „bez nekalých podmienok“.

- 57 Súdny dvor zo znenia uvedeného článku 6 ods. 1 vyvodil, že vnútroštátne súdy sú povinné neuplatniť nekalú podmienku tak, aby nebola záväzná pre spotrebiteľa, nemôžu však zmeniť jej obsah. Zmluva musí v zásade existovať ďalej bez akejkoľvek zmeny okrem odstránenia nekalých podmienok, pokiaľ je jej ďalšia existencia možná v súlade s pravidlami vnútroštátneho práva (rozsudok Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 65).
- 58 Súdny dvor ďalej uviedol, že tento výklad okrem toho podporuje účel a všeobecná systematika smernice. V tejto súvislosti pripomenul, že vzhľadom na povahu a význam verejného záujmu, na ktorom spočíva ochrana priznaná spotrebiteľom, smernica, ako vyplýva z jej článku 7 ods. 1, ukladá členským štátom povinnosť stanoviť primerané a účinné prostriedky, „ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov“. Pokiaľ by vnútroštátny súd mohol meniť obsah nekalých podmienok, ktoré sú uvedené v takýchto zmluvách, mohlo by sa tým ohroziť splnenie dlhodobého cieľa uvedeného v článku 7 smernice, keďže by došlo k oslabeniu odstrašujúceho účinku pre predajcov alebo dodávateľov spočívajúci v tom, že sa takéto nekalé podmienky voči spotrebiteľovi jednoducho neuplatnia (rozsudok Banco Español de Crédito, už citovaný, body 66 až 69).
- 59 Z toho vyplýva, že článok 6 ods. 1 smernice nemožno vykladať v tom zmysle, že umožňuje vnútroštátnemu súdu v prípade, keď skonštatuje nekalú povahu zmluvnej pokuty v zmluve uzatvorenej medzi predajcom a dodávateľom a spotrebiteľom, znížiť pokutu uloženú spotrebiteľovi, namiesto povinného neuplatnenia celého predmetného ustanovenia na uvedeného spotrebiteľa.
- 60 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na tretiu otázku odpovedať tak, že článok 6 ods. 1 smernice sa má vykladať v tom zmysle, že neumožňuje vnútroštátnemu súdu, ak určí nekalú povahu zmluvnej pokuty v zmluve uzatvorenej medzi predajcom a dodávateľom a spotrebiteľom, obmedziť sa, ak ho na to oprávňuje vnútroštátne právo, na zníženie pokuty, ktorú toto ustanovenie určuje, uloženú tomuto spotrebiteľovi, ale ukladá mu jednoducho neuplatniť uvedené ustanovenie na spotrebiteľa.

O trovách

- 61 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

- Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že s výhradou ustanovení, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia vnútroštátneho práva, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, sa smernica vzťahuje na zmluvu o prenájme bytového priestoru uzatvorenú medzi prenajímateľom konajúcim v rámci podnikateľskej činnosti a nájomníkom konajúcim s cieľom nevzťahujúcim sa k jeho obchodom, podnikaniu alebo povolaniu.**
- Smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že:**
 - **ak má vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o žalobe podanej predajcom alebo dodávateľom proti spotrebiteľovi, ktorá sa týka splnenia zmluvy, podľa vnútroštátnych procesných pravidiel právomoc preskúmať *ex officio* rozpor medzi ustanovením, ktoré je základom žaloby, a vnútroštátnymi predpismi v oblasti verejného poriadku, musí takým istým**

spôsobom, ak určí, že dotknuté ustanovenie spadá do pôsobnosti tejto smernice, preskúmať *ex officio* jeho eventuálnu nekalú povahu vo svetle kritérií stanovených uvedenou smernicou,

- ak má vnútroštátny súd podľa vnútroštátnych procesných predpisov právomoc zrušiť *ex officio* ustanovenie, ktoré je v rozpore s verejným poriadkom alebo kogentným zákonným ustanovením, ak jeho pôsobnosť takúto sankciu odôvodňuje, musí v zásade po tom, ako vyzval účastníkov konania, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili, zrušiť *ex officio* zmluvnú podmienku, o ktorej vo svetle kritérií upravených uvedenou smernicou konštatoval, že má nekalú povahu.

3. Článok 6 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že neumožňuje vnútroštátnemu súdu, ak určí nekalú povahu zmluvnej pokuty v zmluve uzatvorenej medzi predajcom a dodávateľom a spotrebiteľom, obmedziť sa, ak ho na to oprávňuje vnútroštátne právo, na zníženie pokuty, ktorú toto ustanovenie určuje, uloženú tomuto spotrebiteľovi, ale ukladá mu jednoducho neuplatniť uvedené ustanovenie na spotrebiteľa.

Podpisy